

OPINIE SEPARATĂ,
expusă în temeiul articolului 27 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea
Constituțională nr. 317 din 13 decembrie 1994 și al articolului 67 din Codul
jurisdicției constituționale nr. 502 din 16 iunie 1995

1. Prin Decizia nr. 60 din 29 iunie 2023 a fost declarată inadmisibilă sesizarea nr. 140e/2023 privind validarea mandatului de deputat în Parlamentul Republicii Moldova al dlui Vladimir Vitiuc, candidat supleant pe lista Partidului Politic „Șor”, depusă de Comisia Electorală Centrală la 17 mai 2023.

2. Curtea Constituțională și-a motivat decizia pe baza argumentelor prezentate în Hotărârea nr. 10 din 19 iunie 2023, prin care a declarat neconstituțional Partidul Politic „Șor” și a anulat lista candidaților supleanți din partea partidului în Parlament, de la data pronunțării hotărârii. În cazul în care, la data pronunțării hotărârii, un mandat de deputat în Parlament atribuit partidului menționat este sau devine vacant, acesta rămâne vacant pe întreaga durată a legislaturii a XI-a, iar Curtea Constituțională nu va valida în acest sens niciun mandat. Declararea neconstituționalității unui partid nu poate fi conciliată cu ideea că autoritățile ar putea eventual să solicite validarea mandatelor de deputat din partea partidului în discuție, în cazul vacanței funcției de deputat. Astfel, deși deputații actuali își pot continua mandatele în calitate de deputați independenți, acest fapt nu presupune că mandatele vacante pot fi suplinate, de vreme ce nu mai poate fi pusă în discuție compatibilitatea cu funcția de deputat a candidaților supleanți dacă partidul a fost declarat neconstituțional (a se vedea DCC nr. 60 din 29 iunie 2023, §§ 17-19).

3. Am formulat o opinie disidentă la Hotărârea nr. 10 din 19 iunie 2023. Reiterez aici considerentele expuse în această opinie (a se vedea §§ 48-53 din opinia menționată).

4. Componenta Parlamentului reprezintă expresia manifestării suveranității naționale a poporului, voință care constituie baza puterii de stat și care se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat (articolul 38 alin. (1) din Constituție). Curtea Constituțională nu poate interveni în voința poporului exprimată prin alegeri, respectiv în componența organului reprezentativ suprem al poporului stabilită în rezultatul alegerilor libere și corecte. În același timp, articolul 135 alin. (1) lit. e) din Constituție îi acordă Curții competența anulării alegerilor doar în cazurile în care în procesul electoral și/sau la numărarea voturilor au fost comise încălcări care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor. În acest context, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că: (1) anularea alegerilor poate să intervină numai în cazul în care votarea și constatarea rezultatelor au avut loc prin fraudă; (2) nu orice fraudă din procesul electoral este echivalentă cu fraudarea alegerilor, ci numai fraudă care este de natură să influențeze rezultatele alegerilor; (3) cererea de anulare a alegerilor trebuie motivată și însoțită de dovezile pe care se bazează (HCC nr. 30 din 10 decembrie 2020, § 18; HCC nr. 20 din 23 iulie 2021, § 25).

5. În cauza soluționată prin Hotărârea nr. 10 din 19 iunie 2023, Curtea nu a examinat și nu s-a pronunțat cu privire la alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021. În acest context, prin Hotărârea nr. 20 din 23 iulie 2021 cu privire la confirmarea rezultatelor alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 și validarea mandatelor deputaților aleși, ***pentru că nu au fost constatate încălcări ale Constituției și ale Codului electoral la formarea listelor candidaților supleanți la***

funcția de deputat, Curtea Constituțională a confirmat aceste liste (a se vedea § 90 și punctul 4 din dispozitivul Hotărârii citate).

6. Un candidat supleant poate fi declarat ales de către Curtea Constituțională, la solicitarea Comisiei Electorale Centrale, dacă din motive stabilite în legislație, un mandat de deputat atribuit partidului politic sau blocului electoral pe listele cărora a candidat la alegeri va deveni vacant. Potrivit articolului 62 din Constituție, Curtea Constituțională hotărăște, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, dacă validează sau nu mandatul de deputat, în funcție de încălcarea legislației electorale.

7. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că lipsirea colectivă a unui grup de deputați de mandatul de deputat este inadmisibilă, astfel încât urmează a fi luată o decizie individuală pentru fiecare deputat în parte. Fiecare deputat dispune de un mandat individual, pentru care poartă o răspundere individuală (a se vedea HCC nr. 8 din 19 iunie 2012, § 66; HCC nr. 10 din 12 iulie 2012, § 65; HCC nr. 20 din 4 iunie 2014, § 116). Acest considerent poate fi aplicat, *mutatis mutandis*, și în privința candidaților supleanți, ***Curtea având obligația să examineze fiecare caz individual de validare a mandatului de deputat unui candidat supleant.***

8. În esență, ***Curtea ar putea să nu valideze mandatul de deputat al candidatului supleant doar în cazul încălcării principiului ineligibilității.*** În jurisprudența sa, Curtea a reținut că violarea principiului ineligibilității, *i.e.* a cerințelor care împiedică persoanele să candideze la alegeri, constituie ***un obstacol absolut pentru mandat și pentru participarea la alegeri.*** Consecința juridică a principiului ineligibilității este anularea alegerii persoanei care nu îndeplinește condițiile de eligibilitate. Astfel, încălcarea condițiilor de eligibilitate implică două tipuri de consecințe, în funcție de momentul constatării încălcării condițiilor de eligibilitate (înainte sau după validarea alegerilor). Dacă ineligibilitatea se va dovedi până la validarea rezultatelor alegerilor, mandatul persoanei nu va fi validat. Dacă ineligibilitatea se va dovedi după validarea rezultatelor alegerilor sau dacă, în timpul mandatului, se va constata existența unui caz de ineligibilitate prevăzut de Constituție sau de Codul electoral, persoana se află în incompatibilitate absolută cu calitatea de deputat în Parlament, mandatul ei încetând de drept (a se vedea HCC nr. 2 din 20 ianuarie 2015, §§ 130, 132-133).

9. ***Participarea la alegeri pe listele partidului politic declarat neconstituțional ulterior nu reprezintă un caz de ineligibilitate prevăzut de Constituție și nu poate fi un obstacol pentru validarea mandatului de deputat.*** Prin urmare, ***nu există nicio bază constituțională pentru anularea listelor candidaților supleanți,*** confirmate anterior de Curtea Constituțională, și, respectiv, ***nicio justificare constituțională pentru refuzul de a valida mandate de deputați, în cazul în care un mandat este sau devine vacant.***

10. Pe baza acestor raționamente, consider că **Plenul Curții Constituționale trebuia să admită sesizarea Comisiei Electorale Centrale nr. 140e/2023 și, după examinarea în fond a cauzei, să decidă referitor la validarea sau la nevalidarea mandatului de deputat în Parlament atribuit dlui Vladimir Vitiuc, candidat supleant pe lista Partidului Politic „Șor”.**

Judecător al Curții Constituționale

Serghei ȚURCAN

29 iunie 2023